

الگوی فضای ارزشی اطلاعات حسابداری در بازار سرمایه ایران: رویکرد نظریه زمینه بنیان

جواد رضائی

دانشجوی دکتری، گروه حسابداری، واحد کرمان، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمان، ایران.

عسگر پاک مرام

دانشیار، گروه حسابداری، واحد بناب، دانشگاه آزاد اسلامی، بناب، ایران. (نویسنده مسئول)
asgar.pakmaram@iau.ac.ir

نادر رضائی

دانشیار، گروه حسابداری، واحد بناب، دانشگاه آزاد اسلامی، بناب، ایران.

رسول عبدی

دانشیار، گروه حسابداری، واحد بناب، دانشگاه آزاد اسلامی، بناب، ایران.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۳/۱۸ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۵/۲۳

چکیده

هدف این پژوهش ارائه الگوی فضای ارزشی اطلاعات است که با استفاده از رویکرد کیفی (نظریه داده بنیاد) انجام گرفته است. ابزار گردآوری اطلاعات، مصاحبه نیمه ساختار یافته با خبرگان و نیز پرسشنامه بود. به این منظور در بخش کیفی در سال ۱۴۰۱ با استفاده از رویکرد نمونه‌گیری هدفمند (گلوله برفی) با ۲۳ نفر از خبرگان که در زمینه موضوع این پژوهش صاحب نظر و دارای تجربه بوده‌اند، مصاحبه‌های عمیق تا مرحله اشباع صورت گرفت. به طور کلی نتایج نشان داد که در زمینه شرایط علی، بیشتر افراد متخصص و صاحب نظر در زمینه حرفه گزارشگری مالی و سرمایه‌گذاری معتقد بودند که مهم‌ترین عوامل تاثیرگذار بر فضای ارزشی اطلاعات مقوله‌هایی مانند ارتباطات سیاسی، اندازه شرکت، عدم تقارن اطلاعاتی، انگیزه پاداش، فشار بازار سرمایه و ارزش‌های اخلاقی گزارشگری می‌باشد. مقوله محوری در این پژوهش فضای ارزشی اطلاعات است که اولین مقوله اصلی مربوطه به فضای ارزشی و سودمندی اطلاعات شامل مقولات فرعی از جمله مربوط بودن، ارائه متصفانه، قابلیت مقایسه، ارزش تأیید کنندگی، به موقع بودن و قابل فهم بودن است و دومین مقوله اصلی مربوط به فضای آنتروپی و سودمندی اطلاعات است که شامل دو مقوله عدم قطعیت و هزینه اطلاعات می‌باشد. سه مقوله اصلی یعنی عوامل کلیدی و عوامل فرهنگی شرایط زمینه‌ای را تشکیل دادند که اولین مقوله از شرایط زمینه‌ای مربوط به عوامل کلیدی می‌باشد که از عواملی شامل رویه‌های گزارشگری مالی و الزامات بورس اوراق بهادار تشکیل شده است. **واژه‌های کلیدی:** ارزش اطلاعات، عدم قطعیت اطلاعات، کیفیت اطلاعات مالی.

۱- مقدمه

ارائه اطلاعات با کیفیت از اهمیت فراوان برخوردار است چراکه اطلاعات با کیفیت اثر مساعدی بر تصمیمات مربوط به تامین مالی، انجام سرمایه‌گذاری و سایر تصمیمات مرتبط با تخصیص منابع و در مجموع کارایی بازار و اقتصاد خواهد داشت (هیئت تدوین استانداردهای بین‌المللی حسابداری^۱، ۲۰۰۸). اگر اطلاعات تازه‌ای به اطلاعات عموم می‌رسد، قیمت سهام شرکت متناسب با جهت اطلاعات یادشده تغییر خواهد کرد. اگر بازار نسبت به اطلاعات جدید بی‌تفاوت باشد و عکس‌العمل لازم را نشان ندهد، یعنی تحلیل‌کننده‌ای در بازار برای ارزیابی و بررسی اثر اطلاعات جدید بر قیمت وجود نداشته، طبیعتاً آن بازار کارایی نخواهد داشت. براساس تحلیل‌های تئوریک و شواهد تجربی، افزایش عدم تقارن یا نابرابری اطلاعات، با کاهش تعداد معامله‌گران، هزینه‌های زیاد معاملات، نقدینگی پائین اوراق بهادار و حجم کم معاملات رابطه دارد و در مجموع منجر به کاهش سودهای اجتماعی ناشی از معامله می‌شود. در بازار کارا، تعدیل قیمت‌ها به سرعت انجام می‌شود. در این بازار افراد زیادی حضور دارند که اطلاعات را دریافت و ارزیابی و ارزش آن را پیدا می‌کنند و به فوریت اقدام به خرید و فروش می‌کنند. اقدام فوری آن‌ها باعث می‌شود که اطلاعات موجود دقیقاً و به سرعت روی قیمت‌ها انعکاس یابد (لیم^۲ و همکاران، ۲۰۱۰). در ادبیات مالی اعتقاد بر این است که کیفیت پایین اطلاعات از لحاظ اقتصادی پرهزینه بوده و منجر به تأخیر انداختن فرآیند تعدیل قیمت سهام می‌شود (جیننگز^۳، ۱۹۸۵). لذا انتظار می‌رود کیفیت گزارشگری مالی از طریق کاهش نابرابری اطلاعات، منجر به افزایش سرعت انتقال اطلاعات به استفاده‌کنندگان از اطلاعات حسابداری گردد. رفتار اطلاعاتی نامتقارن زمانی ایجاد می‌شود که سهامداران به اطلاعات محرمانه‌ای که مدیران شرکت در اختیار دارند، دسترسی نداشته باشند و وجود اطلاعات کافی در بازار و انعکاس به‌موقع و سریع اطلاعات بر روی قیمت اوراق بهادار ارتباط تنگاتنگی با کارایی بازار دارد. ایجاد اطلاعات نامتقارن و در نهایت تضعیف کیفیت گزارشگری مالی، ضعف در برخی عوامل محیطی، شهرت پذیره نویسان، محافظه کاری مدیران، ضعف در کیفیت نظارتی و کنترلی نیز می‌توانند در شکل‌گیری چنین پدیده‌های مؤثر باشند (یتیم^۴، ۲۰۱۱؛ لیزیچسکا^۵ و چاپویسکی، ۲۰۱۸؛ یو^۶ و همکاران، ۲۰۱۹). لذا، ضرورت انجام پژوهش در مورد نحوه تأثیر سودمندی اطلاعات حسابداری از منظر ارتباط ارزشی در شکل‌گیری چنین پدیده‌های بیش از پیش احساس می‌شود و نیاز است که شکاف تحقیقاتی در این زمینه در بازار سرمایه ایران بر طرف گردد. انتظار می‌رود در صورتی که در محیط بازارهای مالی کشور، به خصوص بازار سرمایه ایران اطلاعات منتقل شده به استفاده‌کنندگان از قطعیت بالایی برخوردار باشد، سودمندی اطلاعات حسابداری رو به بهبود و در نهایت کیفیت گزارشگری مالی افزایش خواهد یافت. از این رو، پژوهش‌های پیشین داخلی، یک شکاف اساسی تحقیقاتی را در زمینه فضای ارزشی اطلاعات نشان می‌دهد و آن عدم ارائه الگوی فضای ارزشی اطلاعات است. محدود بررسی‌های انجام شده در مطالعات تطبیقی، بررسی و معرفی ساز و کارهای

¹ IASB

² Lim

³ Jennings

⁴ Yatim

⁵ Lizińska

⁶ Yu

موجود در سایر کشورها پرداخته اند. به نظر می‌رسد الگوی فضای ارزشی اطلاعات در بستر بازارهای مالی بخصوص بازار سرمایه کشور و مورد توافق خبرگان ضروری است. پژوهش حاضر تلاش خواهد کرد با ترکیب روش‌های کیفی با استفاده از رویکرد نشریه پردازی زمینه بنیان و تجزیه و تحلیل اسناد و مدارک به این سوال پاسخ دهد که "الگوی فضای ارزشی اطلاعات" در بازار سرمایه کشور چیست؟

مبانی نظری و پیشینه پژوهش

طبق نظر هیأت استانداردهای حسابداری مالی^۱ یکی از اهداف گزارشگری مالی فراهم ساختن اطلاعاتی پیرامون وضعیت مالی، عملکرد و انعطاف پذیری مالی واحد تجاری است و هدف دیگر پاسخگویی مدیران به سرمایه‌گذاران و مالکان است تا معلوم شود که آیا مدیران بابت منابعی که بصورت امانت به آنان سپرده شده کوتاهی کرده اند یا خیر. همچنین طبق نظر هیأت استانداردهای حسابداری مالی، گزارشگری مالی منحصر به تهیه و ارائه صورتهای مالی نیست بلکه سایر طرق ارائه و تفسیر اطلاعات را که به طور مستقیم یا غیر مستقیم با اطلاعات مالی ارتباط دارد را نیز در بر می‌گیرد و صورتهای مالی تنها بخشی از گزارشگری مالی است (مکرمی، ۱۳۷۴ و کاظمی یزدی، ۱۳۷۶). صورتهای مالی شامل ترازنامه، صورت سود و زیان، صورت گردش وجوه نقد و همچنین یادداشتها و جداول تکمیلی است که هر یک از این صورتهای مالی به تنهایی نمی‌تواند کلیه اطلاعات لازم جهت تصمیم‌گیری را فراهم سازد بلکه بصورت سیستمی اطلاعات لازم را در اختیار استفاده‌کنندگان قرار می‌دهد چون هر یک جوانب متفاوتی از معاملات را منعکس می‌کند. اگر چه هر کدام اطلاعاتی را فراهم می‌کنند که با بقیه متفاوت است اما هیچکدام از آنها به تنهایی در خدمت تنها یک مقصود قرار ندارند. در سده ۱۹ میلادی در انگلستان الزامات قانونی جهت تهیه و تنظیم اطلاعات مالی بیشتر بر ترازنامه ناظر بود چون آن را فراهم‌کننده اطلاعات پیرامون داراییها به عنوان پشتوانه واحد تجاری و به عنوان شاخص فعالیت‌های واحد تجاری می‌دانستند اما هر چه به پایان سده ۱۹ و اوایل سده ۲۰ میلادی نزدیک می‌شویم تأکید بر صورت سود و زیان را نیز شاهدیم یعنی تجربه نشان داده که تنها ترازنامه جهت تصمیم‌گیری مفید نیست بلکه صورتهای مالی بصورت یک مجموعه می‌توانند مفید واقع شوند (مکرمی، ۱۳۷۴). در خصوص دامنه نفوذ نظریه اطلاعات به حسابداری، اولین بار بدفورد^۲ و انسی^۳ (۱۹۶۶) از این نظریه برای تعیین ارزش اطلاعات مندرج در صورت‌های مالی استفاده نمودند و به عقیده آنان یک پیام تنها زمانی می‌تواند حاوی اطلاعات نامیده شود که بتوان آن را علت اتخاذ برخی تصمیمات دریافت‌کننده پیام دانست. در این صورت اگر یک پیام موجب تغییر در تصمیم‌گیری دریافت‌کننده آن نباشد، حاوی اطلاعات نخواهد بود (بدفورد و انسی، ۱۹۶۶). لی^۳ (۲۰۱۰) در زمینه مساله انباشتگی اطلاعات با استفاده از مفاهیم نظریه اطلاعات، پیشنهاد نمود که از آنتروپی به عنوان معیاری برای اندازه‌گیری اطلاعات مورد انتظار در صورت‌های مالی استفاده گردد. از آنجایی که اطلاعات مالی می‌تواند به عنوان یک پیام تفسیر شود، پس در صورت ترکیب شدن اقلام صورتهای

^۱-FASB

^۲ Bedford

^۳ Lee

مالی و در نتیجه ترکیب احتمال آن‌ها، محتوای اطلاعاتی پیام نیز تقلیل خواهد یافت و در نتیجه اطلاعات از دست رفته معادل میزان تفاوت عدم قطعیت اطلاعات مالی قبل و بعد از انباشته شده داده‌ها است.

در ادبیات مالی اعتقاد بر این است که کیفیت پایین اطلاعات از لحاظ اقتصادی پرهزینه بوده و منجر به تأخیر انداختن فرآیند تعدیل قیمت سهام می‌شود (جنینگز^۱، ۱۹۸۵). لذا انتظار می‌رود کیفیت گزارشگری مالی از طریق کاهش نابرابری اطلاعات، منجر به افزایش سرعت انتقال اطلاعات به استفاده‌کنندگان از اطلاعات حسابداری گردد. رفتار اطلاعاتی نامتقارن زمانی ایجاد می‌شود که سهامداران به اطلاعات محرمانه‌ای که مدیران شرکت در اختیار دارند، دسترسی نداشته باشند و وجود اطلاعات کافی در بازار و انعکاس به‌موقع و سریع اطلاعات بر روی قیمت اوراق بهادار ارتباط تنگاتنگی با کارایی بازار دارد. ایجاد اطلاعات نامتقارن و در نهایت تضعیف کیفیت گزارشگری مالی، ضعف در برخی عوامل محیطی، شهرت‌پذیره‌نویسان، محافظه‌کاری مدیران، ضعف در کیفیت نظارتی و کنترلی نیز می‌توانند در شکل‌گیری چنین پدیده‌های مؤثر باشند (یتیم^۲، ۲۰۱۱؛ لیزیسکا^۳ و چاپویسکی، ۲۰۱۸؛ یو^۴ و همکاران، ۲۰۱۹). برخی از صاحب‌نظران حتی آینده‌های تیره و تار را برای گزارشگری مالی کنونی متصور هستند. در یک مطالعه صورت گرفته در زمینه روند رو به زوال مربوط بودن گزارشگری مالی اطلاعات حقوق صاحبان سهام و سود خالص شرکتها - به عنوان دو جزء کلیدی اطلاعات حسابداری - در تبیین و توضیح قیمت سهام شرکتها مد نظر قرار گرفته که نتایج مطالعات بیانگر یک روند کاهشی قابل ملاحظه در مربوط بودن ارقام حسابداری برای سرمایه‌گذاران است (لو و گو^۵، ۲۰۱۶). در پژوهشی دیگر، دلایل روند کاهشی سودمندی اطلاعات گزارشگری مالی را از جمله در دسترس بودن حجم قابل ملاحظه‌ای از اطلاعات که هم به روز است و هم آینده‌نگرانه ذکر میکند که از منابع اطلاعاتی متعدد در دسترس سرمایه‌گذاران قرار می‌گیرد (فرانسیس شیبپ^۶، ۱۹۹۹).

پیامد چنین وضعیتی این است که صورتهای مالی دیگر نتواند رویدادهای مربوط را در برگیرد چرا که در همان زمان این رویدادها در قیمت‌های سهام انعکاس یافته است (مایکل^۷ و همکاران، ۲۰۱۸). افزایش شمار وقوع و گزارش ارقام و رویدادهای غیرتکراری و غیر مکرر در گزارشگری مالی و از سوی دیگر کاهش تطابق جاری میان درآمدها و هزینه‌ها از دیگر دلایل این عارضه بیان شده است (دیچو و تانگ^۸، ۲۰۰۸). نتایج یک پژوهش دیگر در همین راستا بیانگر این است که روند کیفیت سودهای گزارش شده شرکت‌ها در طول زمان کاهش یافته است؛ هرچند که علت اصلی این کاهش تغییرات اقتصاد واقعی و نه تغییر در اصول پذیرفته شده حسابداری ذکر شده است (کردستانی و همکاران، ۱۳۹۶). اما با این حال پیامد چنین وضعیتی کاهش سودمندی اطلاعات حسابداری خواهد بود. از دیگر دلایل روند نزولی ارتباط ارزشی اطلاعات حسابداری، گذار و تحول اقتصاد از عصر صنعتی به دوران اقتصاد دانش بنیان است. ناتوانی گزارشگری مالی کنونی در انعکاس ارزش داراییهای نامشهود و دانش پایه

¹ Jennings

² Yatim

³ Lizińska

⁴ Yu

⁵ Lev, B., & Gu

⁶ Francis, J., & Schipper, K.

⁷ Michael

⁸ Dichev, I., & Tang, V

— مشخصه اقتصاد دانش محور — منجر به کاهش کیفیت سودهای گزارش شده شرکتها گردیده است. موضوع اصلی در اینجا این است که قواعد گزارشگری مالی و استانداردهای حسابداری فعلی صرفاً اجازه شناخت و اندازهگیری نامشهودها را در شرایط محدود و سختگیرانه ای می دهد. در نتیجه شرکتهایی با چنین دارایی هایی کاهش بیشتری در کیفیت سودهای گزارش شده داشته و ارتباط میان ارقام حسابداری با قیمتهای سهام آنها ضعیف تر است (سریواستاوا^۱، ۲۰۱۴).

رسول^۲ و همکاران (۲۰۲۱)، در پژوهشی به این نتیجه دست یافتند که بین سواد مالی و سوگیری های رفتاری سرمایه گذاران رابطه منفی وجود دارد. واندر و باریوس^۳ (۲۰۲۰)، در پژوهشی نشان دادند که بحران سلامت و قفل شدن متعاقب آن، با یک تغییر دیده نشده در احساسات اقتصادی سرمایه گذاران همراه شده است. تجزیه و تحلیل آن ها نشان می دهد که تغییر احساسات به طور قابل توجهی نمایان تر در کشورهای اتحادیه اروپا بوده که از لحاظ اقتصادی بیشترین آسیب را دیدند. چن^۴ و همکاران (۲۰۱۹) در پژوهش خود به دنبال درک اثر فاکتورهای سوگیری رفتاری بر روی عملکرد سرمایه گذاری سرمایه گذاران هستند. آنها در نهایت شش فاکتور سوگیری رفتاری برای درک اثرشان بر روی عملکرد سرمایه گذاران شناسایی شدند که عبارت است از خلق خو، هیجانانگ، روش های ابتکاری، چارچوب، شخصیت و قمار که در نهایت یافته های پژوهش نشان می دهد که تمام فاکتورهای انتخابی این پژوهش دارای اثر معناداری بر روی عملکرد سرمایه گذاری سرمایه گذاران هستند. زاکی^۵ (۲۰۱۸)، در پژوهشی به بررسی تأثیر گزارشگری پایدار بر سودآوری شرکتها از سال ۲۰۱۵ تا سال ۲۰۱۶ پرداخته و به این نتیجه دست یافته است که گزارشگری پایدار موجب افزایش بازده حقوق صاحبان سهام، بازده داراییها و حاشیه سود شرکتها می شود. دادار و جعفری (۱۳۹۹)، به بررسی تأثیر رفتار احساسی سرمایه گذاران و سهام شناور آزاد بر بازدهی سهام بورس اوراق بهادار تهران با استفاده از روش گشتاورهای تعمیم یافته پرداخته و به این نتیجه دست یافتند که رفتار احساسی سهامداران موجب افزایش سهام آزاد شناور می شود. ابراهیمی و همکاران (۱۳۹۸)، به بررسی تأثیر ویژگی های شخصیتی سرمایه گذاران بر عملکرد سرمایه گذاری با نقش میانجی سوگیری های مکاشفه ای پرداخته و به این نتیجه دست یافتند که بین ویژگی های شخصیتی و سوگیری های مکاشفه ای رابطه مثبتی وجود دارد.

مروری بر مطالعات پیشین بیانگر این است که مطالعات داخلی صورت گرفته کمتر به موضوع الگوی فضای ارزشی اطلاعات حسابداری در بازار سرمایه ایران پرداخته است. در این مطالعه با استفاده از یک رویکرد داده بنیان این موضوع مورد ارزیابی قرار گرفته است.

¹ Srivastava

² Rasool

³ vander Wielen

⁴ Chen

⁵ Zucchi

روش‌شناسی

پژوهش حاضر از منظر هدف یک پژوهش توسعه‌ای- کاربردی و از نظر روش گردآوری اطلاعات، پژوهشی توصیفی از نوع پیمایشی محسوب می‌شود. پژوهش توصیفی، پژوهشی است که شامل جمع‌آوری اطلاعات برای پاسخ به سوالات مربوط به وضعیت فعلی موضوع مطالعه می‌شود. پژوهش توصیفی آنچه را که هست، توصیف و تفسیر می‌کند و به شرایط یا روابط موجود، عقاید متداول، فرآیندهای جاری، آثار مشهود یا روندهای در حال گسترش توجه دارد. پژوهش پیمایشی پژوهشی است که فراتر از یک تکنیک خاص در گردآوری اطلاعات است. در این روش از فنونی همچون مصاحبه، پرسشنامه، مشاهده، تحلیل محتوا و ... استفاده شده است و با بهره‌گیری از روش‌های میدانی به سنجش معیارها پرداخته شده است. همچنین از منظر گردآوری داده‌ها با توجه به ماهیت پژوهش، از نوع پژوهش‌های کیفی می‌باشد و از نظریه داده‌بنیاد به‌عنوان روش پژوهش استفاده کرده است. نظریه داده بنیاد یک شیوه پژوهش کیفی است که به‌وسیله آن، با استفاده از یک دسته داده، نظریه‌ای تکوین می‌یابد به طوری که این نظریه در یک سطح وسیع، یک فرایند، عمل یا تعامل را تبیین می‌کند. در این روش، پژوهش را هرگز از یک نظریه شروع نمی‌کنند و بعد آن را به اثبات برسانند، بلکه پژوهش از یک دوره مطالعاتی شروع و فرصت داده می‌شود تا آنچه متناسب و مربوط به آن است، خود را نشان دهد. پژوهش مبتنی بر نظریه داده بنیاد، با استفاده از مجموعه‌ای منظم از روش‌های جمع‌آوری داده‌ها، می‌تواند طراحی نظریه به روش استقرایی از داده‌ها را تسهیل کند. در طول پژوهش مبتنی بر نظریه داده بنیاد، محقق داده‌ها را تفسیر می‌کند و با رویکردی پویا، به بازتعریف یا پردازش تحلیل‌های نظری در حال پیدایش می‌پردازد. در واقع، هدف اصلی پژوهش مبتنی بر نظریه داده بنیاد را می‌توان تبیین الگوهای عنوان کرد که فرایندهای اجتماعی نهفته در داده‌ها را تشکیل می‌دهند. همچنین به لحاظ ماهیت داده‌ها و روش‌های تحلیل، از نوع کیفی است و با داده‌های کیفی سروکار دارد. از آنجا که محیط تحقیق در مطالعات کیفی از نظر تاثیر متقابل محیط و افراد اهمیت می‌یابد، لذا پدیده مورد نظر یعنی فضای ارزشی اطلاعات در محیط طبیعی آن از طریق مطالعه کسانی که دارای تجربه و بیش‌ترین درگیری با موضوع هستند و همچنین بررسی دقیق و تفصیلی تجارب دنیای واقعی مشارکت‌کنندگان انجام می‌گیرد، مورد بررسی قرار گرفت تا با اتخاذ رویکردی سیستمی، الگویی برای تبیین پدیده فضا ارزشی اطلاعات مولفه‌های موثر در رخداد آن ارائه شود. از نظر نوع داده‌ها پژوهشی کیفی است و از نظر شیوه تحلیل داده‌ها پژوهشی با روش آمیخته است که در بخشی از پژوهش از روش کیفی و در بخش دیگر از روش کمی استفاده شده است. پژوهش حاضر از نظر چگونگی گردآوری داده‌های مورد نیاز در گروه تحقیق آمیخته اکتشافی طبقه‌بندی می‌شود. روش تحقیق آمیخته در برگزیده گردآوری، تحلیل و تفسیر داده‌های کمی و کیفی در مطالعه‌ای واحد یا در مجموعه مطالعاتی است که یک پدیده اساسی را مورد مطالعه و تحقیق قرار می‌دهد. دلایل انتخاب روش تحقیق آمیخته اکتشافی برای پژوهش حاضر عبارتند از: به دست آوردن شواهد بیشتر برای درک بهتر فضای ارزشی اطلاعات؛ نبود الگوی جامعی از فضای ارزشی اطلاعات در بازار سرمایه در داخل کشور؛ لزوم بهره‌گیری از دیدگاه‌های متخصصان حوزه‌های مختلف.

با توجه به اینکه در روش تحقیق آمیخته اکتشافی ابتدا از روش پژوهش کیفی و سپس، روش پژوهش کمی استفاده گردید. از سوی دیگر، پژوهش حاضر همانند بسیاری از تحقیقات انجام شده در قلمرو علوم انسانی، از نوع

پژوهش‌های اکتشافی محسوب می‌گردد، زیرا به دنبال کشف ماهیت و سپس نقد فضای ارزی اطلاعات در حوزه مباحث گزارشگری مالی و سرمایه‌گذاری می‌باشد. هدف اصلی در تحقیق اکتشافی، شناخت وضعیتی است که در حال حاضر درباره آن آگاهی‌های لازم وجود ندارد؛ به عبارت دیگر، در این نوع تحقیق، محقق به دنبال دستیابی به اطلاعاتی است که با کمک آن‌ها می‌تواند موضوع تحقیق را به خوبی بشناسد. بنابراین، با این تعریف هر تحقیقی نیازمند انجام یک سری مطالعات اکتشافی است یعنی تحقیق اکتشافی زمینه‌ای است برای انجام تحقیقات مهم‌تر و گسترده‌تر در حوزه موضوعات علوم اجتماعی همچون حسابداری، مهندسی مالی و سرمایه‌گذاری، مدیریت و روانشناسی. از بعد استراتژی در دسته تحقیقات غیرآزمایشی، میدانی و کیفی قرار می‌گیرد. پژوهش‌گر در این پژوهش به کمک بررسی مستندات علمی موجود و به کمک مصاحبه، اقدام به جمع‌آوری داده‌های خام نموده است. این پژوهش از لحاظ نتیجه، جزء تحقیقات توسعه‌ای قلمداد می‌گردد چرا که به دنبال ارائه الگوی فضای ارزشی اطلاعات در بازار سرمایه می‌باشد. از لحاظ هدف انجام، جزء تحقیقات توصیفی است و از لحاظ نوع داده جزء تحقیقات ترکیبی محسوب می‌شود.

رویکرد پژوهشی این مطالعه به لحاظ منطق گردآوری داده‌ها از نوع استقراء- قیاسی است؛ زیرا به بررسی پدیده‌ای می‌پردازد که به دلیل عدم یکپارچگی نظری در این زمینه، محقق را بر آن داشته است تا مبانی نظری لازم را در این زمینه یکپارچه نماید. از منظر منطق اجرا (یا نوع استدلال)، از نوع استقرایی است؛ زیرا در این پژوهش مصاحبه‌شوندگان با توجه به تجربه‌های خود در مورد نتایج، پدیده‌ها و عوامل مؤثر بر فضای ارزشی اطلاعات در بازار سرمایه را مطرح می‌کنند. از منظر بعد زمانی، مقطعی بوده؛ زیرا مصاحبه‌ها در سال ۱۴۰۱ انجام شده است. در این مقاله برای رفع نواقص پژوهش‌های گذشته، با رویکردی کیفی و با استفاده از روش نظریه داده بنیاد، به تدوین الگویی جامع که شامل عوامل علی، عوامل محوری، عوامل مداخله‌گر، عوامل زمینه‌ای، بررسی مفهوم فضای ارزشی اطلاعات، راهبردها و پیامدهای فضای ارزشی اطلاعات در مباحث گزارشگری مالی و سرمایه‌گذاری، پرداخته است. این رویکرد به محقق اجازه می‌دهد که از طریق مصاحبه با متخصصان، ابتدا بر اساس کدگذاری باز پرسش‌های باز را برای مصاحبه‌شوندگان مطرح کند، سپس بر اساس کدگذاری محوری، مفاهیم ایجاد شده را کوتاه و در مسیر پژوهش هدایت کند و در نهایت بر اساس کدگذاری انتخابی، مدل پژوهش را به منظور نظریه‌پردازی ارائه دهد. به بیان دیگر، رویکرد نوحاسته در گزند تئوری، مستلزم مقوله‌بندی تطبیقی ثابت است که در آن مقوله‌ها با هم و رویدادها با هم مقایسه می‌شوند، نه اینکه صرفاً مقوله‌ها توصیف شوند.

با توجه به اینکه این پژوهش به روش کیفی و کمی انجام شده است لذا در بخش کیفی که منجر به استفاده از نظریه داده بنیاد شده است، فرضیه‌ای وجود ندارد و از آنجا که تحقیق حاضر به دنبال ارائه الگوی مناسبی برای فضای ارزشی اطلاعات در قلمرو بازار سرمایه می‌باشد، ابتدا به دنبال یافتن مولفه‌های مناسب برای تبیین الگوی مورد نظر خواهیم بود که در این راستا سوالات زیر را مطرح شده است:

سوال ۱: مولفه‌های مناسب برای ایجاد فضای ارزشی اطلاعات در قلمرو دانش‌های گزارشگری مالی و سرمایه‌گذاری شامل چه مواردی می‌باشند؟

سوال ۲: الگوی پیشنهادی مناسب برای ایجاد فضای ارزشی اطلاعات در قلمرو دانش‌های گزارشگری مالی و سرمایه‌گذاری چیست؟

سوال ۳: شرایط علی چه هستند؟ شرایط زمینه‌ای در شکل‌گیری فضای ارزشی اطلاعات کدامند؟ مولفه‌های مداخله‌گر فضای ارزشی اطلاعات کدامند؟ راهبردهای فضای ارزشی اطلاعات کدامند؟ پیامدهای فضای ارزشی اطلاعات برای بازار سرمایه و نیز در سطح کلان چیست؟

پژوهش حاضر در چهارچوب رویکرد کیفی و با به کارگیری روش نظریه داده بنیاد انجام گرفته است. لذا داده‌های مورد نیاز با به کارگیری مصاحبه‌های نیمه ساختار یافته، جمع‌آوری شده است. در پژوهش کیفی هنگامی جمع‌آوری اطلاعات و داده‌ها متوقف می‌شود که اطلاعات درباره همه دسته‌بندی‌های مورد نظر اشباع شود و این امر زمانی رخ می‌دهد که نظریه یا موضوع مورد مطالعه کامل شود و اطلاعات جدیدی مرتبط با موضوع مورد مطالعه، به دست نیاید. از این رو، در پژوهش‌های کیفی، حجم نمونه را مترادف با کامل شدن داده‌ها یا اشباع داده‌ها می‌دانند. داده‌هایی که توسط نظریه پرداز داده بنیاد برای تشریح فرآیندها جمع‌آوری می‌شود، شامل انواع بسیاری از داده‌های کیفی است؛ از جمله مشاهدات، گفت و شنودها، مصاحبه‌ها، اسناد، خاطرات پاسخ‌دهندگان و مجلات، و تأملات شخصی خود پژوهش‌گر در مطالعات نظریه داده بنیاد، مصاحبه نقش محوری را در گردآوری داده‌ها ایفا می‌کند. در کنار مصاحبه از دیگر شیوه‌هایی چون مشاهده مشارکتی، بازاندیشی پژوهش‌گر (یادداشت‌برداری شخصی)، روش اصلی برای جمع‌آوری داده‌ها در این مطالعه مصاحبه نیمه‌ساختار یافته فردی بود. مصاحبه‌های رو در رو و در یک جلسه انجام گردید. مصاحبه‌ها هر یک بلافاصله پیاده‌سازی شده و مورد کدگذاری و تحلیل اولیه قرار گرفت. مدت جلسات مصاحبه به طور متوسط نزدیک به ۱۵ تا ۲۵ دقیقه بود. سوالات مصاحبه از نوع باز بود و در خلال مصاحبه انجام می‌گرفت و پاسخ به یک سوال ممکن بود سوال دیگری را نیز مطرح کند ولی باین حال برای اینکه جریان مصاحبه از کنترل مصاحبه کننده خارج نشود سوالات کلیدی در کنار سایر سوالاتی که در طول مصاحبه پدید می‌آمد پرسیده می‌شد و در آخر نیز سوالاتی از مصاحبه شونده مبنی بر اینکه اگر نکته نظرات دیگر وجود دارد بفرمایید، اضافه می‌شد.

به دلیل گستردگی جامعه آماری، امکان شناسایی و تعامل با همه افراد جامعه ممکن نیست. از این رو انتخاب یک نمونه آماری به عنوان نماینده جامعه مورد نظر اجتناب‌ناپذیر است. با توجه به این که در نظریه داده بنیاد الگوی گردآوری داده‌ها متفاوت است و فعالیت گردآوری و تحلیل داده‌ها به‌طور همزمان انجام می‌شود. لذا نمونه‌برداری نظری در نظریه‌پردازی داده بنیاد استفاده می‌شود و به این معناست که اشکالی از جمع‌آوری داده‌ها را انتخاب می‌کند که متون و تصورات مفیدی را در راستای تولید یک نظریه به‌دست خواهد داد. این بدان معناست که نمونه‌برداری، ارادی و نه تصادفی است و متمرکز بر تولید یک نظریه است. کفایت نظری معیار قضاوت در مورد زمان متوقف کردن نمونه‌برداری نظری مقوله‌ها یا نظریه است. بنابراین، در نظریه‌پردازی داده بنیاد، نمونه‌گیری با کمک ظهور مفهومی و نه طرح پژوهش به پیش می‌رود و از سوی کفایت نظری و نه طرح پژوهش محدود می‌شود از این رو، با توجه به هدف پژوهش، داده‌ها از طریق مصاحبه ساختار نیافته و با رویکردی اکتشافی گردآوری شده‌اند. نمونه‌گیری تا زمانی ادامه خواهد یافت که طبقه‌ای به اشباع برسد. اغلب تصور بر این است که اشباع نظری

زمانی اتفاق می‌افتد که دیگر، طبقه‌ی تازه‌ای از داده‌ها استخراج نمی‌شود؛ اما در اصل، اشباع نظری چیزی ورای این موضوع است. به بیان دیگر، هدف از این نوع بررسی صرفاً، رسیدن به مجموعه‌ای از طبقات نیست؛ بلکه اشباع نظری به توسعه‌ی طبقه‌بندی‌ها بر مبنای ویژگی‌ها و ابعادشان اشاره دارد که شامل تنوعات و روابط ممکن‌شان با دیگر مفاهیم است. روش نمونه‌گیری در بخش کیفی گلوله برفی می‌باشد. این فن شامل شناسایی برخی افراد مهم یک جمعیت و مصاحبه با آن‌ها است، سپس محقق به پیشنهاد این افراد برای مصاحبه به سراغ افراد دیگر می‌رود. در این روش هسته کوچک اصلی، با افزایش مرحله‌ای، رشد می‌کند و مانند گلوله برفی که با غلتاندن بر زمین بزرگ می‌شود، نمونه تحقیق نیز افزایش می‌یابد. این روش معمولاً زمانی مورد استفاده قرار می‌گیرد که چارچوب نمونه‌گیری وجود ندارد و از طرفی افراد نمونه نسبت به یکدیگر شناخت دارند. لذا انتخاب جمعیت نمونه از این طریق و به صورت زنجیر وار ادامه می‌یابد تا زمانی که دیگر نمونه‌ای کافی پیدا شود. نکته دیگر این که در این شیوه نمونه‌گیری، در انتخاب اعضای جمعیت نمونه، پژوهشگر می‌تواند به صورت ترجیحی به انتخاب نمونه‌هایی بپردازد که از نظر متغیرهای زمینه‌ای و نیز طبقه اجتماعی متعلق به حوزه‌های اجتماعی متفاوت باشند.

در این مطالعه ابتدا تعدادی از اشخاص صاحب‌نظر و دارای تحصیلات و تجربه کافی مرتبط با موضوع با روش نمونه‌گیری گلوله برفی انتخاب شدند و در پایان مصاحبه از آنها خواسته شد تا سایر افراد مطلع و صاحب‌نظر در خصوص موضوع پژوهش را معرفی کنند. در مواردی هم که برای تکمیل الگو و خلق نظریه، یا در زمینه خاصی نیاز به دریافت نظرات اشخاص با تجارب خاص بود، از مصاحبه‌شوندگان درخواست شد تا افراد صاحب‌نظر با تجارب متناسب را معرفی کنند. با توجه به توضیحات فوق، برای غنای پژوهش تلاش شد تا با افرادی مصاحبه شود که شخصاً موضوع پژوهش را تجربه کرده‌اند و از دانش و تجربه بالایی در این زمینه برخوردارند. بر اساس نظریه داده‌بنیاد مدّ نظر آستراوس و کوربین (۱۹۹۹) تعداد نمونه مناسب ۱۰ تا ۲۵ نفر است که افزایش این تعداد به مرحله اشباع تئوریک بستگی دارد؛ یعنی تا زمانی که دیگر اطلاعات و داده‌ی جدیدی از مصاحبه‌شوندگان حاصل نشود، فرایند جمع‌آوری اطلاعات ادامه پیدا می‌کند. در این مطالعه تعداد ۲۳ نفر به روش گلوله برفی به عنوان نمونه در بخش نظریه داده بنیاد برای انجام مصاحبه انتخاب شدند. همچنین در بخش پاسخ دهندگان نیز پرسشنامه بین ۱۵۱ نفر توزیع شده است.

یافته‌های پژوهش

در این پژوهش، یافته‌های کیفی مبتنی بر تحلیل داده‌های گردآوری شده از مصاحبه‌ها است که براساس نظریه داده بنیاد مورد تحلیل قرار گرفته که در این شیوه، ابتدا در سطح تحلیل خرد به صورت کدگذاری باز، داده‌ها مورد تحلیل قرار گرفت. سپس مفاهیم استخراجی از سطح خرد در جدول کدگذاری تنظیم گردیده و پس از استخراج تمامی مفاهیم به کاربرده شده در متن داده‌ها، پژوهشگر اقدام به کدگذاری انتخابی نموده است. در این شیوه پس از مشخص شدن مقوله محوری که همان فضای ارزشی اطلاعات است، شرایط علی، شرایط زمینه‌ای و مداخله‌گر تعیین گردیدند و متناسب با این شرایط، راهکارها ارائه گردیده و نهایتاً پیامدهای اجرای راهکارها مورد مطالعه قرار گرفته است. جهت مصاحبه با افراد مورد نظر پس از معرفی پژوهشگر؛ اطلاعاتی در خصوص موضوع مورد

پژوهش و هدف از مطالعه، در اختیار مصاحبه شونده (مشارکت‌کنندگان) قرار گرفت؛ سپس از آنها تقاضا گردید به سؤالات مصاحبه پاسخ گویند و یادداشت‌برداری با مصاحبه‌شوندگان انجام گرفت. آمار توصیفی مشارکت‌کنندگان در مصاحبه به شرح زیر جدول ۱ است.

جدول (۱): ویژگی‌های عمومی و جمعیت‌شناختی مشارکت‌کنندگان در مصاحبه

متغیر	توضیحات	درصد
جنسیت	مرد	۰/۸۶۶
	زن	۰/۱۳۴
تاهل	متاهل	۰/۷۰
	مجرد	۰/۳۰
سن	کمتر از ۳۰ سال	۰/۸
	۳۰ تا ۴۵	۰/۴۶
	۴۶ و بالاتر	۰/۴۶
تحصیلات	کارشناسی ارشد	۰/۸
	دانشجوی دکتری	۰/۳۸
	دکتری	۰/۵۳
سابقه	۵-۱۰ سال	۰/۳۰
	۱۰-۱۵ سال	۰/۴۶
	۱۵-۲۰ سال	۰/۱۶
	۲۰ سال و بالاتر	۰/۸
حوزه تخصص	متخصصان روانشناسی بازار سرمایه	۰/۷
	متخصصان بازار سرمایه	۰/۳۳
	اعضاء هیئت علمی و حسابدار رسمی	۰/۴۶
	مدیران نهادهای نظارتی	۰/۱۴

در این مطالعه ۸۶.۶ درصد جامعه آماری مرد و ۱۳.۴ درصد جامعه آماری زن بوده است. ۷۰ درصد جامعه آماری متاهل و ۳۰ درصد مجرد بوده است. بر اساس تحصیلات جامعه آماری کارشناسی ارشد، دانشجوی دکتری و دکتری به ترتیب ۸، ۳۸ و ۵۳ درصد بوده است. بر اساس حوزه تخصص نیز متخصصان روانشناسی بازار سرمایه، متخصصان بازار سرمایه، اعضای هیئت علمی و حسابدار رسمی و مدیران نهادهای نظارتی به ترتیب ۷، ۳۳، ۴۶ و ۱۴ درصد جامعه آماری را شکل داده‌اند.

در این پژوهش مجموعه مربوط به شرایط علی با سه مقوله اصلی و هفت مقوله فرعی دسته‌بندی شد که در جدول ۲ مشاهده می‌شود.

جدول (۲): کدگذاری باز و مفاهیم شرایط علی

مقولات اصلی	مقولات فرعی	مفاهیم
عوامل شناختی	ارتباطات سیاسی	باتوجه به مزایای روابط سیاسی برای شرکت‌ها و نیاز کمتر شرکت‌های با ارتباطات سیاسی گسترده برای پاسخگویی به فشارهای بازار برای افزایش کیفیت اطلاعات انتظار می‌رود چنین شرکت‌هایی اطلاعات حسابداری با کیفیت پایین‌تری ارائه کنند. اهمیت گزارشهای مالی که در دسترس عموم قرار میگیرند از دیرباز به رسمیت شناخته شده است، زیرا آنها ذینفعان را قادر میسازند با استفاده از اطلاعات مربوط به وضعیت مالی و عملکرد یک واحد اقتصادی، تصمیمات اقتصادی آگاهانه‌تری بگیرند. از طرف دیگر، دولت به منظور کنترل اقتصاد کشور، در واحدهای ۶ (چاپ‌توانکیج تجاری به طرق مختلف نفوذ می‌کند. نفوذ دولت در واحدهای تجاری از طریق روابط، ۷ سیاستمداران با شرکتها و یا مالکیت دولتی ایجاد می‌گردد.
	اندازه شرکت	اندازه شرکت یکی دیگر از متغیرهای ساختار شرکت می‌باشد، گروهی از مطالعات نشان می‌دهد که اندازه شرکت بر کیفیت گزارشگری مالی تأثیر مثبت دارد و دلایلی مانند برقراری سیستم کنترل داخلی کارآمد، ارتباط با مؤسسات بزرگ حسابرسی و رعایت هزینه اعتبار و شهرت را از عوامل اصلی آن تلقی می‌کنند. از این رو، اندازه شرکت موجب ایجاد فضای ارزشی اطلاعات مطلوبی خواهد شد.
عوامل فردی	عدم تقارن اطلاعاتی	در رابطه نمایندگی که بین مدیر در نقش کارگزار و مالک در نقش کارگمار وجود دارد، همواره یک تضاد منافع وجود دارد چرا که این‌طور فرض می‌شود که هر یک از طرفین قرارداد درصد حداکثر کردن ثروت خود هستند و در بعضی مواقع، حداکثر سازی ثروت یک طرف قرارداد موجب زیان طرف مقابل می‌گردد. از طرف دیگر مدیریت شرکت به سبب موقعیتی که دارد همواره اطلاعات بیشتری نسبت به مالک از عملکرد شرکت در اختیار دارد. به طوری که می‌توان ادعا کرد حتی اعضای هیئت مدیره منتخب مالک نیز در موارد بسیاری اطلاعات کمتری نسبت به مدیریت شرکت دارند. در این جا نوعی از عدم تقارن اطلاعاتی به وجود می‌آید که مالک را در موضع ضعف اطلاعاتی قرار می‌دهد و به همین دلیل، وی درصد انعقاد قرارداد پاداش و دستمزد با مدیریت برمی‌آید.
	انگیزه پاداش	انگیزه پاداش مدیران اطلاعات ابزاری مهم در تصمیم‌گیری‌های اقتصادی به شمار می‌آید و بدون شک کیفیت تصمیم‌ها به صحت و دقت اطلاعات موجود بستگی دارد. صورت‌های مالی مهم‌ترین منبع اشخاص برون سازمانی به ویژه سرمایه‌گذاران در دستیابی به اطلاعات مورد نیاز است. در این بین، صورت سود و زیان با ارایه اطلاعات مفید درباره توان سودآوری واحدهای تجاری، توجه بسیاری از سرمایه‌گذاران را به خود جلب نموده است. از طرفی اعمال قضاوت توسط مدیران در تهیه صورت‌های مالی، نگرانی‌هایی را در مورد قابلیت اتکا سود حسابداری ایجاد کرده است. چنانچه مدیران از طریق اعمال اختیارات خود در زمینه‌گزینه‌های حسابداری در گزارشگری مالی انگیزه‌هایی برای گمراه کردن استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی داشته باشند. احتمال دستکاری با مدیریت سود وجود دارد.

مقولات اصلی	مقولات فرعی	مفاهیم
	فشار بازار سرمایه	چنانچه مدیران شرکتهای به هر شکلی برای دستیابی به عملکردهای خاص تحت فشار باشند، در فرایند محاسبه سود و گزارشگری مالی دخالت می‌کنند. مدیران شرکتهایی که در معرض فشارهای بازار سرمایه برای برآورده کردن پیش بینی های سود هستند، انگیزه بالایی برای اقدامات دستکاری کننده سود دارند و کیفیت اقلام تعهدی این شرکتهای کاهش می‌یابد.
ارزش های اخلاقی گزارشگری		اطلاعات حسابداری بر مبنای یک سری اصول و قواعد (استانداردها) تهیه می‌شود، که این استانداردها نقش به‌سزایی در شفافسازی محیط تصمیم‌گیری ایفا می‌کنند. در شرایط کنونی استانداردهای حسابداری به وسیله نهادهای مشخصی، بر مبنای یک چارچوب مفهومی، تدوین می‌شوند. این چارچوب مفهومی به نهادهای استانداردگذار در تدوین استانداردهای منسجم و باکیفیت کمک می‌کند. بنابراین، چارچوب مفهومی مبنای تدوین استانداردهای حسابداری، نقش قابل ملاحظه‌ای در سطح کیفیت اطلاعات حسابداری دارد که در اختیار تصمیم‌گیرندگان قرار داده می‌شود. از این رو، لازم است که این چارچوب مفهومی از دقت بسیار بالایی برخوردار باشد و برای غنای بیشتر ضروری است که جنبه‌های مختلف کیفی در آن گنجانده شود. یک جنبه که به نظر میرسد در غنا بخشی چارچوب مفهومی تأثیر قابل توجهی دارد، اخلاق است. وجه به اخلاقیات در حسابداری و گزارشگری مالی، هم در بخش خصوصی و هم در بخش عمومی، مهم است و نیز مبنای قرار دادن آن در تدوین چارچوب مفهومی برای گزارشگری مالی ضروری به نظر می‌رسد.

منبع: یافته‌های پژوهش

با توجه به جدول ۲ شرایط علی دارای شش مقوله فرعی که مقولاتی شامل ارتباطات سیاسی، اندازه شرکت، عدم تقارن اطلاعاتی، انگیزه پاداش، فشار بازار سرمایه و ارزش های اخلاقی گزارشگری است. در این پژوهش مقوله محوری فضای ارزشی اطلاعات است. شرایط محوری به شرح جدول ۳ است.

جدول (۳): کدگذاری باز مفاهیم محوری

مقوله اصلی	مقوله فرعی	مفاهیم
فضای ارزشی و سودمندی اطلاعات	مربوط بودن	اطلاعات مالی برای اینک در فضای ارزشی قابل استفاده باشد باید به نیازهای تصمیم‌گیری استفاده‌کنندگان مربوط باشد. اطلاعات زمانی دارای ویژگی مربوط بودن است که بتواند از طریق کمک به استفاده‌کنندگان در ارزیابی رویداد های گذشته، حال یا آینده تصمیمات اقتصادی آنان را تحت تأثیر قرار دهد.
	ارائه منصفانه	بکارگیری قانون و استانداردهای حسابداری و گزارشگری باید بنحوی باشد که منجر به تهیه صورتهای مالی شود که وضعیت مالی و نتایج عملیات را به نحو درست و منصفانه ارائه کند. از این رو، جهت سودمندی اطلاعات در فضای ارزشی، میبایست اطلاعات بطور منصفانه ارائه شوند.

مفاهیم	مقوله فرعی	مقوله اصلی
اطلاعات در یک فضای ارزشی زمانی سودمند است که بتوان آنها را با اطلاعات مشابه سایر واحدهای تجاری مقایسه نمود. قابلیت مقایسه، همگونی روشهای مورد استفاده طی دوره های مختلف و ارزش و بار اطلاعاتی تصمیمات اتخاذ شده را افزایش خواهد داد.	قابلیت مقایسه	
در فضای ارزشی، اطلاعات برای اینکه قابل استفاده باشد باید دارای ویژگی قابل تأییدکنندگی باشند. همچنین اطلاعات زمانی دارای ویژگی قابل اعتماد بودن است که از جانبداری و خطای عمده عاری بوده و وسیله استفاده کنندگان قابل اتکاء باشد و مفهومی را که در خود دارد به شکل درست ارائه کند. با توجه به تضاد منافع و تأثیر اطلاعات حسابداری بر ثروت گروههای ذی نفع قابلیت اتکاء گزارشات مالی از طریق حسابرسان مستقل افزایش می یابد.	تأییدکنندگی	
در محیطی ارزشی، اگر تأخیر بی مورد در گزارشگری مالی وجود داشته باشد ممکن است اطلاعات مربوط بودن خود را از دست بدهند. لذا مدیریت باید بین قابلیت‌های نسبی گزارشگری بهنگام و تهیه اطلاعات قابل اعتماد تعادل برقرار کند. یعنی برای اینکه اطلاعات بهنگام تهیه شود ممکن است لازم باشد قبل از شناسایی همه جنبه های معاملات و رویدادها گزارش ارائه شود که در چنین صورتی کیفیت قابل اعتماد بودن ضعیف می شود. بر عکس اگر گزارشگری با تأخیر انجام شود تا همه جنبه های معاملات و رویدادها شناخته شوند، اطلاعات ممکن است به میزان بالایی قابل اعتماد باشد اما برای استفاده کنندگانی که مجبور بوده اند در آن فاصله تصمیم بگیرند کمتر مورد استفاده باشد.	به موقع بودن	
اطلاعات مندرج در صورتهای مالی باید بنحوی گزارش شوند که قابل فهم برای عده کثیری از استفاده کنندگان باشد و نباید اینطور فرض شود که کلیه استفاده کنندگان دانش معقولی از حسابداری دارند. همچنین باید متذکر شد، صرفاً به این دلیل که ممکن است فهم بعضی از اطلاعات برای بعضی استفاده کنندگان بسیار دشوار باشد نمی توان اطلاعاتی از گزارشات مالی را حذف نمود.	قابل فهم بودن	
آنتروپی میزان بلا تکلیفی استفاده کنندگان از اطلاعات در فضای ارزشی را محاسبه می کند. هر چه این میزان بیشتر باشد، درجه بلا تکلیفی و عدم قطعیت بالاتر رفته، کار تجزیه و تحلیل صورتهای مالی با مشکل مواجه می گردد، یعنی استفاده کننده اطلاعات در پیش بینی وضعیت مالی با شک و تردید در مورد برآوردهای انجام گرفته روبه رو می گردد. هر چه این میزان کمتر باشد استفاده کننده اطلاعات در پیش بینی وضعیت مالی با موفقیت و شکست مالی دارد توفیق بیشتری خواهد بود.	عدم قطعیت	فضای آنتروپی و سودمندی اطلاعات
در یک آزمایش فکری، اگر اطلاعات بی ارزش باشد، آنتروپی یک سیستم می تواند کاهش یابد که در نتیجه قانون دوم ترمودینامیک (اصل آنتروپی یا قانون مرگ نظم) را نقص می کند. از این رو هزینه مادی به دست آوردن اطلاعات باید حداقل به اندازه ارزش اطلاعات باشد. از این رو همزمان با کاهش هزینه اطلاعات، ارزش همان نوع اطلاعات نیز به شدت کاهش می یابد.	هزینه اطلاعات	

منبع: یافته های پژوهش

با توجه به جدول ۳ مقوله محوری در این پژوهش فضای ارزشی اطلاعات است که اولین مقوله اصلی مربوطه به فضای ارزشی و سودمندی اطلاعات شامل مقولات فرعی از جمله ارائه منصفانه، قابلیت مقایسه، تائید‌کنندگی، به موقع بودن، قابل فهم بودن است و دومین مقوله اصلی مربوط به فضای آنتروپی و سودمندی اطلاعات است که شامل دو مقوله فرعی عدم قطعیت و هزینه اطلاعات است. در این پژوهش دو مقوله اصلی یعنی عوامل کلیدی و عوامل فرهنگی شرایط زمینه‌ای را تشکیل دادند که به شرح جدول ۴ است.

جدول (۴): کدگذاری باز و مفاهیم شرایط زمینه‌ای

مفهوم	مقوله فرعی	مقوله اصلی
رویه های گزارشگری مالی شامل روش های حسابداری، سایر روش ها و روش های اصول محور و قاعده محور در تدوین استانداردهای حسابداری است. روشهای حسابداری که استانداردهای حسابداری تجویز می کنند، ممکن است بستر سوءاستفاده از روش مزبور را فراهم کنند و این امر منجر به ایجاد فضای ارزشی نامطلوب اطلاعات گردد.	رویه های گزارشگری مالی	
ایجاد مقررات سختگیرانه برای افشای اطلاعات مربوط به وسیله شرکتها و مقرر کردن مجازات برای عدم شفافیت اطلاعات شرکتها، آنها را مجبور به افشای اطلاعات و افزایش شفافیت می کند. بنابراین، قوانین و الزامات بورس از جمله الزام به افشای اجباری عدم تقارن اطلاعاتی و وجود تضاد منافع نمایندگی بین مدیران و سرمایه گذاران برون سازمانی را کاهش می دهد و در نهایت این مهم منجر به ایجاد فضای ارزشی اطلاعات قوی و کارا در بازار سرمایه کشور می شود.	الزامات بورس اوراق بهادار	عوامل کلیدی
فرهنگ عمومی به معنای فرهنگ غالب و گسترده ای است که در بین عموم افراد یک جامعه وجود دارد و مجموعه ای از عقاید، ارزش ها، احساسات و هنجارهای مختلف است که اکثریت جامعه از آن حمایت می کنند و فراتر از یک گروه یا قشر خاص است.	فرهنگ عمومی	عوامل فرهنگی

منبع: یافته‌های پژوهش

با توجه به جدول ۴ اولین مقوله از شرایط زمینه‌ای مربوط به عوامل کلیدی است که از عواملی شامل رویه های گزارشگری مالی و الزامات بورس اوراق بهادار تشکیل شده است. دومین مقوله عوامل فرهنگی شامل فرهنگ عمومی افراد فعال در فضای ارزشی اطلاعات است. شرایط مداخله‌گر در این پژوهش به شرح جدول ۵ است.

جدول (۵): کدگذاری باز و مفاهیم شرایط مداخله‌گر

مفهوم	مقوله فرعی	مقوله اصلی
مدیران به دلیل جلوگیری از واکنش منفی بازار و افت پاداش، تمایل به بهتر جلوه دادن عملکرد شرکت از طریق مدیریت سود دارند که به کاهش کیفیت گزارشگری مالی و کاهش کیفیت فضای ارزشی اطلاعات منجر می شود.	بحران مالی	

مفاهیم	مقوله فرعی	مقوله اصلی
افزایش بهای تمام شده محصولات تولیدی، کاهش حاشیه سود شرکت، کاهش قیمت و بازده سهام و به تبع آن کاهش شاخص سهام را در پی دارد که این نیز به سهم خود بر فضای ارزشی اطلاعات نیز تاثیر می گذارد	نرخ تورم	
وجود نرخ های سود سپرده بلندمدت بانکی بدون ریسک در ایران باعث می شود این متغیر کلان اقتصادی به عنوان یک رقیب برای سرمایه گذاری در بازار سهام درآید. تعادل در بازار بر اساس ارزش های اسمی پدید نمی آید و سرمایه گذاران نرخ بهره را یکی از مهمترین متغیرهای کلان اقتصادی اثرگذار در تصمیم گیری برای یک سرمایه گذاری در نظر می گیرند.	نرخ بهره	
عوامل اجتماعی عواملی هستند که افراد متأثر از اجتماع، دست به انتخاب هایی بزنند. برخی از این عوامل شامل فرهنگ شایستگی و استعفا در اجتماع، چالش های اخلاقی و اجتماعی جامعه، امکانات و مشکلات در جامعه، نحوه برخورد با فساد و بی لیاقتی در کشور، تبعیض و تعصب، مسئولیت اجتماعی سازمان و مردم، روابط بین مردم و مدیران و سازمان ها، تقاضا و نیازهای اجتماعی، آگاهی اجتماعی، ارتباطات بین سازمانی، فرهنگ روابط مردم	عوامل اجتماعی	عوامل کلان
عوامل سیاسی زیادی وجود دارند که می تواند بر پرتفوی سرمایه گذاران تاثیر بگذارد. برخی از این عوامل شامل: شرایط اقتصادی جامعه، مشکلات مالی، چندشغله بودن، تمام وقت بودن کارکنان، دستمزد و درآمد مکفی، تأمین نیازهای مادی، ثبات اقتصادی، ساختار اقتصادی کشور.	عوامل سیاسی	
طبق نظر خبرگان، افرادی که دارای اطلاعات محرمانه هستند، اغلب با توجه به این اثر، بازده های بالاتری کسب نموده و می توانند حتی تغییرات قیمت سهام را نیز پیش بینی نمایند.	معاملات محرمانه	عوامل مستقیم
طبق نظر خبرگان، شرکت هایی که گزارش سودهای خود را نسبت به سایر شرکت ها با تاخیر ارائه می دهند، در دوره های زمانی قبل از ارائه گزارش با بازده های منفی مواجه می شوند. هر چند از نظر سودآوری تغییرات عمده ای در شرکت صورت نپذیرفته است.	تاخیر درافشاء سودآوری	
راهبری شرکتی به نحوه اداره یک شرکت اشاره دارد و تکنیکی است که توسط آن شرکت ها هدایت و مدیریت می شوند. این مفهوم به معنای انجام کسب و کار مطابق میل ذی نفعان است که در واقع توسط هیئت مدیره و کمیته های مربوطه به نفع ذی نفعان شرکت انجام می شود.	راهبری شرکتی	

منبع: یافته های پژوهش

با توجه به جدول بالا شرایط مداخله گر دارای سه دو اصلی عوامل کلان و مستقیم است. اولین مقوله از شرایط مداخله گر عوامل کلان است که شامل مقوله هایی فرعی بحران مالی، نرخ تورم، نرخ بهره، عوامل اجتماعی و عوامل

سیاسی است و مقوله مستقیم شامل معاملات محرمانه، تاخیر در افشای سودآوری و نظام راهبری شرکتی است. در این پژوهش راهبردها به شرح جدول ۶ است.

جدول (۶): کدگذاری باز و شرایط مربوط به راهبردها

مقوله اصلی	مقوله فرعی	مؤلفه
عوامل گزارشگری	سیستم گزارشگری میان‌دوره‌ای	افزایش محتوای اطلاعاتی تا حد زیادی منجر به پدیده علامت دهی بازار نسبت به صورت های مالی حسابرسی شده نسبت به افزایش کیفیت سود می شود. صورت های مالی میان دوره ای غیرعادی معاملات سهام بیشتری از صورت های مالی میان دوره ای حسابرسی نشده، می شوند. از طرفی رابطه معکوس بین وجوه نقد عملیاتی صورت های مالی میان دوره ای حسابرسی شده با ارقام تعهدی اختیاری نشان می دهد که دخالت حسابرسان مستقل در طول سال مالی می تواند سبب افزایش کیفیت سود گردد و همچنین محتوای اطلاعات این صورت ها را بهبود می بخشد.
	بهره مندی از زبان گزارشگری مالی توسعه پذیر	استفاده از زبان گزارشگری مالی توسعه پذیر در حسابرسی مستمر، موجب تسهیل استخراج و تحلیل داده ها و تسریع فرآیند های اجرای حسابرسی مستمر، می گردد.
عوامل درونی	انتخاب مدیران کارا	گزارشگری مالی با کیفیت می تواند متشتر از توانایی های مدیریتی شرکت ها باشد. با توجه به اینکه یکی از اهداف اصلی بنگاه های اقتصادی، کسب انتفاع و افزایش ثروت و ارزش صاحبان سهام در درازمدت است، انتخاب و انتصاب مدیران شایست و توانا از مهمترین، اصلی ترین و همچنین، حساس ترین مسائل در فرایند کاری هر سازمان و تشکیلات خواهد بود. مدیران کارا تر و دارای توانایی ذاتی بالاتر می توانند به سرعت از شرایط واحد اقتصادی تحت تصدی و صنعت مورد فعالیت خود، شناخت کافی به دست آورند و نسبت به پروژه های باکیفیت تر و دارای ریسک پایین تر اقدام کنند.
	نگرش های ریسک	طبق نظریه های مالی رفتاری، سرمایه گذاران تناقض ها را به معرض نمایش می گذارند و اغلب نگرش های متضادی درباره ریسک مالی دارند. از این رو طبق نظر خبرگان شناخت نگرش های مربوط به ریسک توسط معامله گران شرایط زمینه ای رفتارشناسی آن ها را فراهم می آورد.
تقویت و توسعه قوانین	قوانین نظارتی	بورس اوراق بهادار تهران که وظیفه نظارت بر گزارشگری مالی شرکت های پذیرفته شده را به عهده دارد، معیارهای متعددی که بر کیفیت افشای اطلاعات تاثیر دارند را به صورت سالانه تعیین کرده و نحوه گزارشگری و افشای اطلاعات توسط شرکت ها را بررسی می نماید و بر اساس این معیارها، شرکت های مزبور را امتیازدهی و رتبه بندی می نماید.
	اقدامات انضباطی	با توسعه بازار سرمایه و کارکردهایی که بازار سرمایه در اقتصاد دارد می توان شرایط اقتصادی و رفاه اجتماعی را فراهم کرد. ایفای نقش های یادشده در گرو ابزارها و اقدامات انضباطی لازم بر این بازار است که مهم ترین وظیفه، بررسی اوراق بهادار می باشد. ابزار و اقداماتی که می تواند نظارت

مقوله اصلی	مقوله فرعی	مؤلفه
		و در نهایت انطباق لازم را فراهم کند، خود از قوانین و مقرراتی که بر بازار سرمایه حاکم است تأثیر می پذیرد.

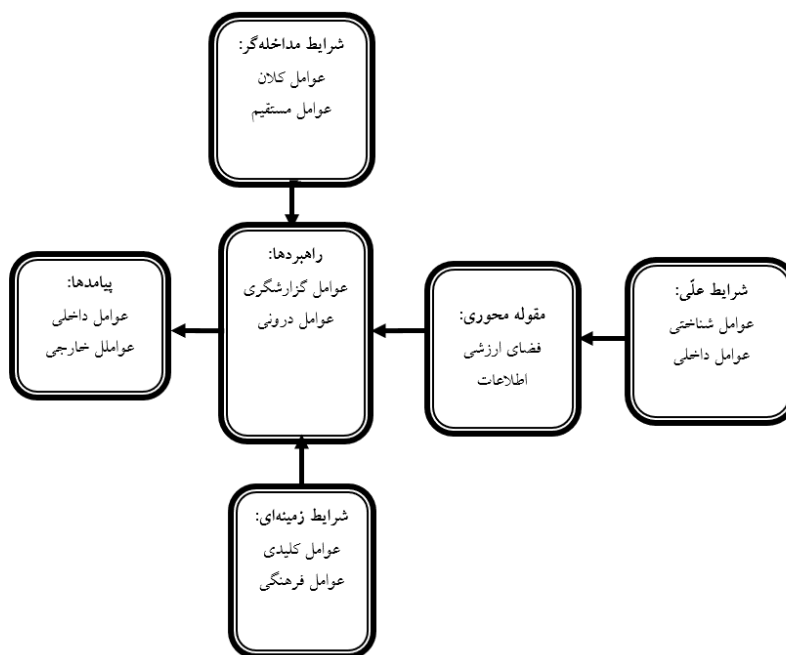
منبع: یافته‌های پژوهش

همان طور که در جدول ۶ مشاهده می‌شود اولین مقوله راهبردی عوامل گزارشگری است که شامل دو مقوله سیستم گزارشگری میان‌دوره ای حسابرسی شده و بهره مندی از زبان گزارشگری مالی توسعه پذیر است. مقوله دوم در موضوع راهبردها عوامل درونی است که شامل دو مقوله انتخاب مدیران کارا و نگرش های ریسک است. مقوله دیگر راهبردی تقویت و توسعه قوانین است که دارای مؤلفه‌های قوانین نظارتی و اقدامات نظارتی است. در این پژوهش پیامدها در دو مقوله اصلی شامل عوامل داخلی و خارجی است که عوامل داخلی دارای دو مقوله افزایش کیفیت افشاء گزارشگری مالی و کاهش تضاد منافع بین مدیران و مالکان و عوامل خارجی شامل افزایش کارایی بازار سرمایه و رشد و توسعه مالی طبقه‌بندی شدند، که در جدول ۷ بیان شده است.

جدول (۷): کدگذاری باز و شرایط مربوط به پیامدها

مقوله اصلی	مقولات فرعی	مؤلفه
عوامل داخلی	افزایش کیفیت افشاء گزارشگری مالی	اصل افشاء بیان می‌دارد که همه اطلاعات مالی با اهمیت باید به نحو صحیح و به طور کامل در متن صورت‌های مالی و یادداشت‌های همراه صورت‌های مالی افشاء شوند. بنابراین، نحوه افشای اطلاعات حائز اهمیت خاصی می‌باشد. هر چه نحوه افشای اطلاعات در شرکت‌ها از کیفیت بالاتری برخوردار باشد، سرمایه‌گذاران و سایر کاربران صورت‌های مالی تصمیمات موثرتر و منطقی‌تری خواهند گرفت. کیفیت افشاء فرآیند بهبود فراهم کردن اطلاعات مربوط به واحد تجاری در قالب صورت‌های مالی، گزارش‌ها و تجزیه و تحلیل‌های سالانه مدیریت، یادداشت‌های همراه و ... است.
	کاهش تضاد منافع بین مدیران و سهامداران	نوع و چگونگی دستیابی به اطلاعات نیز از اهمیت به‌سزایی برخوردار است. در صورتی که انتقال اطلاعات به صورت نابرابر و نامتقارن، بین افراد صورت گیرد و اصطلاحاً عدم تقارن اطلاعاتی به وجود آید می‌تواند نتایج متفاوتی را نسبت به یک موضوع واحد سبب شود. از آنجاییکه این پدیده پیامدهای نامطلوب مختلفی از قبیل کاهش کارایی بازار، افزایش هزینه‌های معاملاتی، مشارکت حداقلی سرمایه‌گذاران، ضعف بازار، نقد شوندگی پایین و به طور کلی کاهش سود حاصل از معاملات در بازارهای سرمایه را در پی دارد.
عوامل خارجی	افزایش کارایی بازار سرمایه	از نظر فاما، بازار کارا به بازاری اطلاق می‌شود که در آن قیمت اوراق بهادار (مانند سهام عادی) منعکس‌کننده تمام اطلاعات موجود در بازار باشد. شاید بتوان از دیدگاه فرضیه بازار کارا، دلیل وجودی حسابداری را عدم تقارن اطلاعاتی بیان نمود که در آن یکی از

مقوله اصلی	مقولات فرعی	مؤلفه
		طرفین مبادله ، اطلاعات بیشتری را نسبت به طرف مقابل د را اختیار دارد . بازار کارا باید در برابر اطلاعات جدید حساس بوده و نسبت به آن اطلاعات از خود واکنش نشان دهد.
	رشد و توسعه مالی	توسعه مالی به نظام‌های مالی کارا اطلاق می‌شود. نظام‌های مالی با کارکردهای کسب اطلاعات در مورد فرصت‌های سرمایه‌گذاری، نظارت بر سرمایه‌گذاری‌های انجام‌شده، توزیع ریسک، تجمیع پس اندازه‌ی و همچنین، تسهیل مبادله کالاها و خدمات باعث کاهش هزینه‌های معاملاتی و بهبود تخصیص منابع و در نهایت رشد اقتصادی می‌شوند. این امر با اتخاذ تصمیمات حسابداری مالی و حسابداری مدیریت محقق می‌یابد.

شکل (۱): الگوی مفهومی پژوهش

برای اعتباریابی کیفی الگو از روش دلفی استفاده شده است. هدف از این گام، ارزیابی و پالایش فهرست مقوله‌های اصلی و فرعی با استفاده از یکی از روش‌های توافق جمعی مانند روش دلفی، فیش بول و تل استار است. روش انتخابی برای این پژوهش، روش دلفی است. روش دلفی به عنوان یک روش تجربی معتبر برای دستیابی به توافق جمعی، هنگامی مورد استفاده قرار می‌گیرد که اطلاعات مورد نیاز انتزاعی (ذهنی) بوده و امکان حضور شرکت‌کنندگان در یک مکان برای تشکیل جلسه وجود نداشته باشد. در این پژوهش در دور اول، فهرست مقوله‌ها

زیرمقوله‌ها و مفاهیم در اختیار صاحب‌نظران قرار گرفت تا در مورد آنها اظهار نظر نمایند. در دور دوم، مجموعه عوامل گردآوری شده در اختیار خبرگان گروه دوم قرار گرفت. در نهایت، زیر مقوله‌ها و مفاهیمی که میانگین بالاتری را از نظر خبرگان کسب کرده‌اند، انتخاب شدند. در این پژوهش، در روش دلفی، شرکت کنندگان به تعداد ۱۵ نفر از خبرگان و اساتید دانشگاه بوده و پرسشنامه مورد نظر به صورت ارسال از طریق ایمیل در اختیارشان قرار گرفته است. در دور اول، فهرست مولفه‌ها، شرایط علی، شرایط مداخله‌گر، شرایط زمینه‌ای، راهبردها و پیامدهای فضای ارزشی اطلاعات در اختیار این افراد قرار گرفت تا در مورد آنها در قالب طیف لیکرت، اظهار نظر نمایند. همچنین از آنها خواسته شد که نظرات خود را در قالب پیشنهاد یا اصلاح، به مجموعه اضافه نمایند. در مرحله اول، چند مفهوم ادغام شد و برخی موارد اصلاح گردید. یافته‌های مرحله دوم حاکی از آن بود که خبرگان به اتفاق نظر رسیدند. بنابراین برای تعیین معنی‌داری مقوله‌های استخراج شده با استفاده از پرسشنامه از آزمون دووجه‌ای در سطح (۰/۵) بهره گرفته شد. به منظور استفاده از این آزمون باید مقادیر داده‌ها را به دو گروه طبقه‌بندی کرد. لذا پاسخ‌های خیلی کم، کم و بدون نظر در گروه اول و پاسخ‌های زیاد و خیلی زیاد در گروه دوم قرار گرفتند.

جدول (۸): گزاره‌های مفهومی مرتبط با مفاهیم به دست آمده از دلفی

Sig	احتمال مشاهده شده		عنوان مقوله
	>3	≤3	
۰/۰۰۰	۰/۸۰	۰/۲۰	الزامات قانونی
۰/۰۰۰	۰/۸۷	۰/۱۳	سیستم و مدیریت کارا
۰/۰۳۵	۰/۸۰	۰/۲۰	شرایط زمینه‌ای
۰/۰۰۷	۱	۰	شرایط مداخله‌گر
۰/۰۰۷	۰/۸۷	۰/۱۳	عوامل علی
۰/۰۰۰	۰/۸۰	۰/۲۰	مقوله محوری
۰/۰۳۵	۱	۰	پیامدها

منبع: یافته‌های پژوهش

با توجه به نتایج آزمون دووجه‌ای در جدول ۸، تمامی مقوله‌ها در سطح ۰/۰۵ معنادار است. بنابراین ابعاد بالا به عنوان مولفه‌های فضای ارزشی اطلاعات در نظر گرفته شدند.

نتیجه‌گیری

هدف این پژوهش ارائه الگوی فضای ارزشی اطلاعات است که با استفاده از رویکرد کیفی (نظریه داده بنیاد) بود. ابزار گردآوری اطلاعات، مصاحبه نیمه ساختار یافته با خبرگان و نیز پرسشنامه بود. به این منظور در بخش کیفی در سال ۱۴۰۱ با استفاده از رویکرد نمونه‌گیری هدفمند (گلوله برفی) با ۲۳ نفر از خبرگان که در زمینه موضوع

این پژوهش صاحب نظر و دارای تجربه بوده‌اند انتخاب شدند. در زمینه شرایط علی، بیشتر افراد متخصص و صاحب نظر در زمینه حرفه گزارشگری مالی و سرمایه‌گذاری معتقد بودند که مهم‌ترین عوامل تاثیرگذار بر فضای ارزشی اطلاعات مقوله‌هایی مانند ارتباطات سیاسی، اندازه شرکت، عدم تقارن اطلاعاتی، انگیزه پاداش، فشار بازار سرمایه و ارزش‌های اخلاقی گزارشگری است. مقوله محوری در این پژوهش فضای ارزشی اطلاعات می‌باشد که اولین مقوله اصلی مربوطه به فضای ارزشی و سودمندی اطلاعات شامل مقولات فرعی از جمله مربوط بودن، ارائه منصفانه، قابلیت مقایسه، ارزش تائید کنندگی، به موقع بودن و قابل فهم بودن است و دومین مقوله اصلی مربوط به فضای آنتروپی و سودمندی اطلاعات است که شامل دو مقوله عدم قطعیت و هزینه اطلاعات می‌باشد. سه مقوله اصلی یعنی عوامل کلیدی و عوامل فرهنگی شرایط زمینه‌ای را تشکیل دادند که اولین مقوله از شرایط زمینه‌ای مربوط به عوامل کلیدی است که از عواملی شامل رویه‌های گزارشگری مالی و الزامات بورس اوراق بهادار تشکیل شده است. دومین مقوله عوامل فرهنگی شامل عمومی است. شرایط مداخله‌گر دارای دو مقوله اصلی عوامل کلان و عوامل مستقیم است. اولین مقوله از شرایط مداخله‌گر عوامل کلان است که شامل مقوله‌هایی فرعی بحران مالی، نرخ تورم، نرخ بهره، عوامل اجتماعی و عوامل سیاسی است و مقوله مستقیم شامل معاملات محرمانه، تاخیر در افشای سودآوری و نظام راهبری شرکتی است. اولین مقوله راهبردها عوامل گزارشگری است که شامل دو مقوله سیستم گزارشگری میان‌دوره‌ای حسابرسی شده و بهره‌مندی از زبان گزارشگری مالی توسعه پذیر است. مقوله دوم در موضوع راهبردها عوامل درونی است که شامل دو مقوله انتخاب مدیران کارا و نگرش‌های ریسک است. مقوله دیگر راهبردی تقویت و توسعه قوانین است که دارای مولفه‌های قوانین نظارتی و اقدامات انضباطی می‌باشد. در نهایت می‌توان گفت با توجه به نتایج به دست آمده یافته‌های این پژوهش در حالت کلی با نتایج ایزدی نیا و همکاران (۱۳۹۱)، پژوهش اعتمادی و بابائی (۱۳۹۷)، هانت و همکاران (۲۰۰۰)، گوش و همکاران (۲۰۰۹)، آل اکرا و همکاران (۲۰۱۲)، گریدا و همکاران (۲۰۱۱) همسو است. در این پژوهش پیامدها در دو مقوله اصلی شامل عوامل داخلی و عوامل خارجی است که عوامل داخلی دارای دو مقوله فرعی افزایش کیفیت افشاء گزارشگری مالی و کاهش تضاد منافع بین مدیران و سهامداران بوده و عوامل خارجی شامل افزایش کارایی بازار سرمایه و رشد و توسعه مالی طبقه‌بندی شدند. نتایج بدست آمده از این مطالعه با ساختارهای مالی و حسابداری در کشورهای نمونه مانند ترکیه، انگلیس، سوئیس و هلند مطابقت داشته است.

فهرست منابع

ابراهیمی، محمد حسن، سلیمی، محمد جواد و قوچی فرد، حمزه، (۱۳۹۹)، اثر زیان‌گریزی نزدیک بینانه سرمایه‌گذاران بر سرمایه‌گذاری در سهام، مطالعات تجربی در حسابداری مالی، سال ۱۷، شماره ۶۷، ۸۹-۱۲۴.
 بادآورنهدی، یونس، پارک مرام، عسگر و قادری، فرزاد، (۱۳۹۷)، تاثیر کیفیت گزارشگری مالی بر تعامل بین هزینه‌های نمایندگی و سرعت تعدیل قیمت سهام، پیشرفت‌های حسابداری، دوره ۱۰، شماره ۲، ۳۱-۶۰.
 خاکی، غلامرضا، ۱۳۹۰. روش تحقیق با رویکردی به پایان‌نامه نویسی، چاپ هشتم، تهران، انتشارات بازتاب.

داوری. علی، رضازاده. آرش، (۱۳۹۳)، مدل‌سازی معادلات ساختاری با نرم‌افزار PLS، چاپ دوم، تهران، انتشارات جهاد دانشگاهی.

قادری. فرزاد، پاک مرام، عسگر، بحری ثالث. جمال و قالیباف اصل. حسن، (۱۳۹۹)، توسعه مفهوم سازه های حسابداری پایداری و سلامت مالی شرکت ها در بازار سرمایه ایران، حسابداری مدیریت، دوره ۱۳، شماره ۴۵.

ولو، قاسم، مرفوع، محمد و محمد آرین فهرمانی زهرائی (۱۳۹۹)، کیفیت اطلاعات حسابداری بر هزینه حقوق صاحبان سهام شرکتها با توجه به نقش عدم تقارن اطلاعاتی و قابلیت مقایسه صورتهای مالی. مطالعات تجربی حسابداری مالی، شماره ۶۸، دوره ۱۷.

Baker, E. D., Boulton, T. J., Braga-Alves, M. V., & Morey, M. R. (2021). ESG government risk and international IPO underpricing. *Journal of Corporate Finance*, 101913.

Balugani, E., Butturi, M. A., Chevers, D., Parker, D., & Rimini, B. (2020). Empirical Evaluation of the Impact of Resilience and Sustainability on Firms' Performance. *Sustainability*, 12(5), 1742.

Bedford. N.M, and M. Onsi, (1968), Measuring the value of information an information theory approach, *Management, Sciences*, 15-22.

Biddle, G. C., Hilary, G., & Verdi, R. S. (2009). How does financial reporting quality relate to investment efficiency?. *Journal of accounting and economics*, 48(2-3), 112-131.

Bikhchandani S. and Sharma S. (2000). Herd Behavior in Financial Markets: A Review. Working paper. IMF Institute.

Callen, J., Khan, M. & Lu. H. (2012). Accounting quality, stock price delay, and future stock returns . *Contemporary Accounting Research*, (1)30, 295-269.

Chan, W, Frankel, R. and S. Kothari, (2002), "Testing Behavioral Finance Theories Using Trends and Sequences in Financial Performance", Available at SSRN: <http://ssrn.com/abstract=316999>.

Chiang T.C. and Zheng D. (2008). An Empirical Investigation of Herd Behavior: Evidence from International Perspective. Working Paper. Drexel University.

Chin, W. W., Marcolin, B.L., and Newsted, P.R., (2003). A partial least squares latent variable modeling approach for measuring interaction effects: Results from a Monte Carlo simulation study and an electronic-mail emotion/adooption study, *Information systems research*, 14(2), PP: 189-217

Demirer R. and Kutan A. M. (2006). Does Herding Behavior Exist in Chinese Stock Market?. *Journal of International Financial Markets, Institutions and Money* 16, pp. 123-142.

Dichev, I., & Tang, V. (2008). Matching and the changing properties of accounting earnings over the last 40 years. *The Accounting Review*, 83(6), 1425-1460.

FASB. (1980). Statement of Financial Accounting Concepts No. 2: Qualitative characteristics of accounting information. Norwalk, Retrieved from <http://www.fasb.org/pdf/con2.pdf>.

Francis, J., & Schipper, K. (1999). Have financial statements lost their value relevance? *Journal of Accounting Research*, 37(2), 319-352.

Francis, J., Olsson, P., & Schipper, K. (2006). *Earnings Quality*. Hanover: now Publishers Inc.

Freeman, R. E. (2010). *Strategic management: A stakeholder approach*. Cambridge university press.

- Hoy, K. W. & Miskel, G. C. (2008). *Educational Administration: Theory, Research, and Practice* (8th Ed). New York: McGraw Hill, Inc.
- IASB (2008). Exposure Draft on an improved Conceptual Framework for Financial Reporting: The Objective of Financial Reporting and Qualitative Characteristics of Decision-useful Financial Reporting Information. London, 1-64.
- Jennings, R. & Starks, L. (1985). Information Content and the Speed of Stock Price Adjustment. *Journal of Accounting Research*, 23(1), 336-350.
- Kama, I. & D. Weiss, (2013), "Do Earnings Targets and Managerial Incentives Affect Sticky Costs?", *Journal of Accounting Research*, 51(1), PP. 201-224.
- Lee, C. H., Hsieh, T. & Cheng, L. (2010). Financial reporting quality and speed of price adjustment. *International Research Journal of Finance and Economics*, 53, 134-143.
- Lev, B. (2018). The deteriorating usefulness of financial report information and how to reverse it. *Accounting and Business Research*, 48(5), 465-493.
- Lev, B., & Gu, F. (2016). *The end of accounting and the path forward for investors and managers*. Hoboken, NJ: Wiley.
- Lim, A. & Sinnakkannu, J. (2008). Empirical Analysis On The Speed Of Stock Price Adjustment To Firm Specific And Market Wide Announcements. <http://ssrn.com/abstract=1412231>.
- Lim, Kian-Ping. (2009). The Speed of Stock Price Adjustment to Market-Wide Information. <http://ssrn.com/abstract=1412231>.
- Lizińska, J., & Czapiewski, L. (2018). Earnings management and underpricing of IPOs on an emerging market. *Studia Oeconomica Posnaniensia*, 6(2), 7-20.
- Marzuki, M., Subramaniam, N., Cooper, B., and Dellaportas, S., (2017), Accounting academics' teaching self-efficacy - and ethics integration in accounting courses: A Malaysian study, *Asian Review of Accounting*, Vol. 25. PP: 1-39.
- Michael, D., Nikole, G., Dean, H., & Matthew, P. (2018). Is financial reporting still an effective tool for equity investors in Australia? ASAF Meeting, April 2018- AGENDA PAPER 8A, 1-33.
- Ponomarov S.Y., (2012) "Understanding the concept of supply chain resilience"; *The International Journal of Logistics Management*, 20(1):124-143.
- Pothong, O., & Ussahawanitchakit, P. (2011). Sustainable accounting and firm survival: An empirical examination of Thai listed firms. *Journal of Academy of Business and Economics*, 11(3), 1-28.
- Rose, A, (2014) Defining and Measuring Economic Resilience to Disasters, *Disasters Prevention and Management*, Vol. 13, No. 4.
- Srivastava, A. (2014). Why have measures of earnings quality changed over time? *Journal of Accounting and Economics*, 57(2-3), 196-217.
- Umphress, E.E., Bingham, J.B., & Mitchell, M.S. (2010). Unethical behavior in the name of the company: The moderating effect of organizational identification and positive reciprocity beliefs on unethical pro-organizational behavior. *Journal of Applied Psychology*, 95, 769-780.
- Wang, Da-Z & Xue, W-J, (2015), "Investor Sentiment and Its Nonlinear Effect on Stock Returns—New Evidence from The Chinese Stock Market based on Panel Quantile Regression Model", *Economic Modelling* 50, PP. 266-274.
- Xiao, Lei, and Huan Cao, (2019). Managing supply chain resilience to pursue business and environmental strategies. *Business Strategy and the Environment*.
- Xuan, W. & Su, J. and Shan Shan and Zhang Yan (2012). Urban ecological regulation based on information entropy at the town scale A case study on Tongzhou district, Beijing City, The 18th Biennial Conference of International Society for Ecological Modelling, *Procedia Environmental Sciences*. 13, 1155 – 1164.

- Yatim, P. (2011). Underpricing and board structures: an investigation of Malaysian initial public offerings (IPOs). *Asian Academy of Management Journal of Accounting & Finance*, 7(1).
- Yu, J., Tuo, L., & Wu, D. (2019). Industry peer firms' earnings quality and IPO underpricing. *Journal of Corporate Accounting & Finance*, 30(1), 36-62.

The model of the value space of accounting information in Iran's capital market: a foundational theory approach

Javad Rezaei

Ph.D. Student, Department of Accounting, Kerman Branch, Islamic Azad University, Kerman, Iran.

Asgar Pakmaram

Associate Professor, Department of Accounting, Bonab Branch, Islamic Azad University, Bonab, Iran.
(Corresponding Author)
asgar.pakmaram@iau.ac.ir

Nader Rezaei

Associate Professor, Department of Accounting, Bonab Branch, Islamic Azad University, Bonab, Iran.

Rasoul Abdi

Associate Professor, Department of Accounting, Bonab Branch, Islamic Azad University, Bonab, Iran.

Abstract

Providing high-quality information is very important because high-quality information will have a positive effect on decisions related to financing, making investments, and other decisions related to the allocation of resources and the overall efficiency of the market and economy. The purpose of this research is to provide a model of the value space of information, which was carried out using a qualitative approach (Grounded theory). The tool for collecting information was a semi-structured interview with experts and a questionnaire. For this purpose, in the qualitative section in 1401, using the purposeful sampling approach (snowball), in-depth interviews were conducted with 15 experts who had opinions and experience in the subject of this research, up to the saturation stage. In general, the results showed that in the field of causal conditions, most experts and experts in the field of financial and investment reporting believed that the most important factors affecting the value space of information are categories such as political connections, company size, information asymmetry, reward motivation, capital market pressure, and moral values of reporting. The central category in this research is the value space of information. The first main category related to the value space and usefulness of information includes subcategories such as relevance, fair presentation, comparability, confirmatory value, timeliness and comprehensibility, and the second main category is related to the space of entropy and usefulness of information, which includes the two categories of uncertainty and information cost. Three main categories, i.e. key factors and cultural factors, formed the background conditions, the first category of the background conditions related to key factors, which consists of factors including financial reporting procedures and stock exchange requirements. The second category of cultural factors includes general. Intervening conditions have two main categories macro factors and direct factors.

Keywords: Value of information, uncertainty of information, quality of financial information, Grounded Theory